

V. KRONIKA

ZJAZD HISTORYKÓW PRAWA W KARPACZU

W dniach od 8 do 10 września 1988 r. odbył się w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym Uniwersytetu Wrocławskiego w Karpaczu ogólnopolski zjazd historyków prawa. Zjazd, który zorganizował Instytut Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, poświęcony był regionalnym syntezom dziejów ustroju i prawa. W obradach wzięło udział pięćdziesięciu badaczy ze wszystkich ośrodków uniwersyteckich w kraju.

Zebrani chwilą ciszy uczcili pamięć zmarłych profesorów: Lesława Pauliego i Jerzego Falenciaka. Ponieważ teksty referatów zostały uczestnikom Zjazdu udostępnione w formie powielonej, autorzy referatów mogli poprzestać na wygłoszeniu też swych wywodów. W czasie obrad karpackich wygłoszono następujące referaty: Prof. dr hab. Kazimierz Orzechowski, *Zagadnienie regionalnych syntez dziejów ustroju i prawa (na przykładzie Śląska)*;

Doc. dr hab. Franciszek Połomski, *Problemy periodyzacji ustroju i prawa na Śląsku w epoce kapitalistycznej (do 1918 r.)*;

Prof. dr hab. Alfred Konieczny, *Uwagi w sprawie regionalnej syntezy dziejów prawa na Śląsku w latach 1918 - 1945*;

Prof. dr hab. Hubert Izdebski, *Regionalna synteza dziejów państwa i prawa. Uwagi w związku z planowaną syntezą dziejów Śląska* (referat odczytano pod nieobecność autora);

Prof. dr hab. Stanisław Russocki, *Ustrój polityczny i prawo Książęcego Mazowsza; Regionalna historia ustroju i prawa. Garść uwag krytycznych*;

Prof. dr hab. Stanisław Grodziski, *Historia regionalna — historia bez problemów?*

Doc. dr hab. Adam Lityński: *Sejmik ziemski jako podstawa syntezy regionalnej. Wybrane zagadnienia*.

Referaty wywołały ożywioną dyskusję. Obrady podsumował ich gospodarz, profesor Kazimierz Orzechowski. Uznano że materiały Zjazdu zasługują na ogłoszenie drukiem.

Po zakończeniu obrad odbyło się otwarte posiedzenie Komisji Historyczno-Prawnej Polskiego Towarzystwa Historycznego. W zastępstwie Prezesa Komisji, profesora Stanisława Grodzkiego obradom przewodniczył profesor Kazimierz Orzechowski. Głównym punktem porządku dziennego była tematyka następnego zjazdu historyków prawa. Prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski w imieniu Uniwersytetu Łódzkiego podjął się zorganizować w 1990 lub 1991 r. konferencję poświęconą pierwszej ustawie zasadniczej państwa polskiego — Konstytucji 3 maja. Uczestnicy posiedzenia byli zgodni, że ta ważna rocznica dziejowa — 200-lecie Sejmu Czteroletniego — wymaga znów bacznej uwagi historyków prawa.

KODEKS NAPOLEONA I JEGO DZIEDZICTWO. KONFERENCJA NAUKOWA W ŁODZI

Konferencja — zorganizowana przez Katedrę Prawa Rzymskiego i Katedrę Prawa Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego — odbyła się w Łodzi w dniach 12-14 września 1989 r. Wzięło w niej udział kilkudziesięciu historyków prawa i cywilistów z wielu ośrodków badawczych w Polsce, a także z Francji, Kanady, Belgii i Szwajcarii. Wygłoszono dwadzieścia trzy referaty, trzy zaś zostały złożone do protokołu. Obrady toczyły się w języku francuskim.

Ze względu na „mieszany”, historyczno-cywilistyczny charakter konferencji, tematyka wystąpień obejmowała zarówno kwestie związane z szeroko rozumianą genezą Kodeksu Napoleona, przez analizę konkretnych rozwiązań prawnych przyjętych przez jego autorów aż do wpływu, jaki wywarł na współczesne ustawodawstwa narodowe. Otwierając obrady B. Lewaszkiewicz-Petrykowska podkreśliła doniosłą rolę, jaką Code civil odegrał w kształtowaniu nowożytnego ustawodawstwa cywilnego, uwypuklając przy tym jego szczególne znaczenie na ziemiach polskich.

Sporo miejsca poświęcono przebiegowi prac kodyfikacyjnych i rodowodowi rozwiązań przyjętych w Kodeksie. Wygłoszono na ten temat referaty: *La genèse du Code civil* (Jean Imbert, Uniwersytet Paryż II), *Le droit naturel et le droit romain dans les travaux préparatoires du code* (Witold Wołodkiewicz, UW), *Code civil et les principes de 1789* (Laurence Depret, Uniwersytet Strasbourg III). Yvaine Buffelan-Lanore z Uniwersytetu Paryż I miała wystąpienie dotyczące zagadnień językowych (*Le langage du Code Napoléon*).

Odrębną grupę zagadnień stanowiła analiza niektórych instytucji prawa rodzinnego — począwszy od rozwiązań funkcjonujących w dobie Rewolucji Francuskiej (Romuald Szramkiewicz, Uniwersytet Paryż I: *Le droit de famille pendant la Révolution Française*) przez uregulowania przyjęte przez Kodeks (Anne Lefebvre-Teillard, Uniwersytet Paryż II, *La filiation dans le Code civil*) aż do kwestii dalszej ich ewolucji (Philippe Simler, Uniwersytet Strasbourg III, *L'évolution des régimes matrimoniaux*, Danièle Huet-Weiller, Uniwersytet Strasbourg III, *Contestation de la filiation légitime*).

Najobszerniej potraktowana została kwestia szeroko rozumianej recepcji Code civil poza granicami Francji. Zakresem stosowania przepisów Kodeksu na ziemiach polskich w XIX w. zajęli się: Katarzyna Sójka-Zielińska z Uniwersytetu Warszawskiego (*Le droit français du Duché de Varsovie*), Artur Korobowicz z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (*La magistrature judiciaire du Royaume de Pologne et la codification napoléonienne*) i Jan Kodrębski z Uniwersytetu Łódzkiego (*Le Code Napoléon sous la domination russe*). Przedstawiono także ewolucję niektórych konstrukcji prawa cywilnego na ziemiach polskich — począwszy od wprowadzenia uregulowań Code civil do czasów współczesnych. Zagadnieniom tym poświęcili swoje referaty: Biruta Lewaszkiewicz-Petrykowska z Uniwersytetu Łódzkiego (*L'évolution de la responsabilité délictuelle en droit polonais*), Adam Szpunar z Uniwersytetu Łódzkiego (*La preuve des actes juridiques en droit polonais*) i Tomasz Pajor z Uniwersytetu Łódzkiego (*L'évolution de la responsabilité contractuelle en droit polonais*). Podobne kwestie odnoszące się do systemu prawa francuskiego przedstawił Georges Wiederkehr z Uniwersytetu Strasbourg III (*L'évolution de la responsabilité civile en droit français*) i Gilles Martin z Uniwersytetu w Nicei (*L'évolution du droit de propriété dans le Code civil*). Wiele miejsca w wystąpieniach referantów zajęło zagadnienie oddziaływania Kodeksu Napoleona na późniejsze ustawodawstwa narodowe i praktykę prawną. Rozwinięli je: Isabelle Augsburgér-Bucheli z Uniwersytetu w Neuchâtel (*Le Code Napoleon en Suisse*), Gustaaf Baetman z Vrije Universiteit w Brukseli (*Introduction du Code civil en Belgique et ses mo-*

difications), Louis Perret z Uniwersytetu w Ottawie (*L'évolution du droit civil québécois depuis la codification de 1866*), François Frenette z Uniwersytetu Laval-Québec (*Le processus de réforme du droit civil amorcé au cours des années 60*), Jacques Phytillis z Uniwersytetu Paryż X (*La pénétration des Codes Napoléoniens dans la pratique française du droit*), Hubert Izdebski z Uniwersytetu Warszawskiego (*Le Code Napoléon au XX siècle*).

Nie mogli, niestety, przybyć do Łodzi zapowiedziani wcześniej referenci: Władysław Sobociński z Uniwersytetu Warszawskiego (*Code Napoléon et la loi sur les servitudes en 1830*), Maurice Tancelin z Uniwersytetu Laval-Québec (*La codification de 1866 au Bas-Canada*) i Antonio Padoa Schioppa z Uniwersytetu w Mediolanie (*La codification du droit en Italie dans les années 1796 a 1814*). Teksty ich wystąpien uzupełniają dokumentację konferencji.

Każda grupa wystąpień poprzedzała obszerną dyskusję obejmującą bardzo różnorodne zagadnienia. Dużo miejsca poświęcono w niej między innymi szeroko rozumianej genezie Kodeksu i jego bazie filozoficzno-prawnej. Podkreślano także jasność i elastyczność sformułowań zastosowanych w jego przepisach. Cechy te nadają umormowaniom Kodeksu walor swoistej ponadczasowości, sprawiającej, że większość uregulowań nadal zachowuje aktualność, mimo zmieniających się warunków ich funkcjonowania. Ta aktualność odnosi się zwłaszcza do mających fundamentalne znaczenie dla cywilistyki umormowań dotyczących odpowiedzialności deliktowej i kontraktowej. Wiele uwagi zarówno w wystąpieniach referentów, jak i w dyskusji poświęcono zagadnieniom prawa rodzinnego. Uregulowania w tej dziedzinie podlegały największym przemianom i obecnie znacznie odbiegają od konstrukcji z początków ubiegłego stulecia. Zmiany te wynikają w sposób oczywisty z ewolucji mentalności społeczeństw i ich poglądów na społeczną rolę rodziny, a także indywidualne funkcje jej członków.

Materiały z obrad zostaną w całości opublikowane w języku francuskim przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

ANNA PIKULSKA-ROBASZKIEWICZ (Łódź)

KOŁOKWIUM HABILITACYJNE DOKTORA KRZYSZTOFA GOŹDŹ-ROSZKOWSKIEGO

W dniu 27 października 1989 r. odbyło się na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego kolokwium habilitacyjne adiunkta w Katedrze Historii Państwa i Prawa Polskiego, dr. Krzysztofa Goźdz-Roszkowskiego.

Poważna choroba habilitanta sprawiła, że kolokwium odbyło się przeszło rok po ukazaniu się stanowiącej podstawę przewodu rozprawy pt. *Sytuacja prawna „dyplomatycznych” posiadaczy dóbr ziemskich pojezuickich w Polsce u schyłku XVIII wieku* (Acta Universitatis Lodzensis, Łódź 1988, ss. 179). Recenzentami pracy byli prof. dr habil. Adam Lityński z Uniwersytetu Śląskiego, prof. dr habil. Józef Matuszewski z Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr habil. Zbigniew Zdrójkowski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Po kolokwium habilitant wygłosił wykład pt. *Ustawy sekularyzacyjne w osiemnastowiecznej Polsce*.

W wyniku tajnego głosowania Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego postanowiła jednomyślnie przyjąć kolokwium i nadać dr. Krzysztofowi Goźdz-Roszkowskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie historii państwa i prawa polskiego.

PIOTR GRODECKI (Łódź)

PUBLICZNE OBRONY PRAC DOKTORSKICH

W dniu 4 kwietnia 1989 roku odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Prawa i Administracji UMK w Toruniu poświęcone obronie pracy doktorskiej starszego asystenta w Zakładzie Prawa Rzymskiego Instytutu Historyczno-Prawnego UMK mgr. Andrzeja Sokali. Doktorant przedstawił rozprawę pod tytułem: *Lenocinium w prawie rzymskim*. Promotorem rozprawy był prof. dr hab. Władysław Bojarski (UMK), a recenzentami doc. dr hab. Jan Kodrębski (UŁ) i doc. dr hab. Marek Kuryłowicz (UMCS). Rada Wydziału Prawa i Administracji UMK, po przeprowadzeniu tajnego głosowania, postanowiła jednomyślnie nadać mgr. Andrzejowi Sokali stopień naukowy doktora nauk prawnych.

WOJCIECH DAJCZAK (Toruń)

Dnia 10 kwietnia 1989 r. odbyła się w Instytucie Historii Prawa Uniwersytetu Warszawskiego publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Romualda Kraczkowskiego.

Kandydat przedstawił rozprawę pt. *Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy w latach 1926 - 1935*. Promotorem pracy był doc. dr Jerzy Senkowski (UW), a recenzentami prof. dr hab. Ludwik Łysiak (UJ) i prof. dr hab. Michał Pietrzak (UW).

Rada Naukowa Instytutu Historii Prawa UW podjęła jednomyślną uchwałę o nadaniu mgr. Romualdowi Kraczkowskiemu stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

MARZENNA PASZKOWSKA (Warszawa)

Dnia 1 czerwca 1989 r. odbyła się w Instytucie Historyczno-Prawnym Uniwersytetu Jagiellońskiego publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Magdaleny Krasoń, starszego asystenta w Katedrze Prawa Rzymskiego. Podstawą przewodu była rozprawa pt. *Superficies w prawie rzymskim a użytkowanie wieczyste we współczesnym prawie polskim*. Promotorem był prof. dr hab. Janusz Sondel, a recenzentami prof. dr hab. Władysław Bojarski (UMK) i prof. dr hab. Józef Skąpski (UJ).

Rada Naukowa Instytutu Historyczno-Prawnego jednomyślnie wystąpiła o nadanie mgr. Magdalenie Krasoń stopnia naukowego doktora nauk prawnych. Rada Wydziału Prawa i Administracji UJ wniosek ten jednomyślnie zatwierdziła.

JAROSŁAW RESZCZYŃSKI (Kraków)

W dniu 6 czerwca 1989 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego odbyła się publiczna obrona pracy doktorskiej mgr. Marcina Mikołajczyka. Rozprawa pt. *Na drodze do powstania procesu mieszanego. Zmiany w polskim procesie karnym w latach 1764 - 1794* została opracowana pod kierownictwem naukowym prof. dr. hab. Adama Lityńskiego. Recenzentami byli: prof. dr hab. Stanisław Płaza (UJ), doc. dr hab. Ewa Bonkowska-Bagieńska (UAM), doc. dr hab. Andrzej Wójtowicz (UŚI).

Rada Wydziału w tajnym głosowaniu postanowiła jednomyślnie nadać mgr. Marianowi Mikołajczykowi stopień naukowy doktora nauk prawnych.

ANDRZEJ DROGOŃ (Katowice)

Dnia 21 czerwca 1989 r. odbyła się przed Radą Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego publiczna obrona pracy doktorskiej księdza mgr. Antoniego Dębińskiego. Przedmiotem obrony była rozprawa pt. *Ustawodawstwo karne rzymskich cesarzy chrześcijańskich w sprawach religijnych*. Promotorem pracy był doc. dr hab. Marek Kuryłowicz (UMCS), a recenzentami: prof. dr hab. Henryk Kupiszewski (UW) i ksiądz doc. dr hab. Henryk Karbownik (KUL).

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego i Świeckiego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego jednomyślnie nadała księdzu mgr. Antoniemu Dębińskiemu stopień naukowy doktora nauk prawnych.

KRZYSZTOF AMIELAŃCZYK (Lublin).

OGÓLNOPOLSKI FINAŁ XVI OLIMPIADY HISTORYCZNO-PRAWNEJ IM. PROFESORA MICHAŁA SZCZANIECKIEGO

W dniach od 15 do 17 maja 1989 r. staraniem Katedr Historyczno-Prawnych Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego zorganizowano kolejne, XVI już Ogólnopolskie Finały Olimpiady Historyczno-Prawnej im. Prof. Michała Szczanieckiego. Do finałów przystąpiły reprezentacje Wydziałów Prawa pięciu Uniwersytetów i czternastu studentów indywidualnie. Tradycyjnie pierwsze miejsce drużynowo i dwa pierwsze miejsca indywidualnie zdobyli reprezentanci Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, drugie miejsce zajęła drużyna Uniwersytetu Warszawskiego, trzecie Uniwersytetu Wrocławskiego, czwarte Uniwersytetu Gdańskiego, a reprezentacja Uniwersytetu Łódzkiego — piąte miejsce. Indywidualnie najlepsza okazała się Ludmiła Becińska z Torunia. Uczestniczący w olimpiadzie studenci wykazali się wysokim poziomem wiedzy z zakresu przedmiotów historyczno-prawnych, a łódzkie spotkanie było dla nich także okazją do nawiązania nowych znajomości, a być może przyjaźni. Wszyscy uczestnicy otrzymali honorowe dyplomy, a laureaci cenne nagrody książkowe, które wręczył zwycięzcom prof. Józef Matuzewski. Główną nagrodę ufundowała Rada Zakładowa ZNP UŁ, a pozostałe organizatorzy. Mamy nadzieję, że ta pożyteczna „olimpijska” tradycja będzie kontynuowana. Zgodnie ze wstępnymi ustaleniami organizatorem kolejnego, siedemnastego finału będzie Uniwersytet Wrocławski.

PAWEŁ JULIUSZ WALTER (Łódź).

